

MEDDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAP

Nr. 5

Oktober 1939

37. årgang

Redigert av Det Norske Myrselskaps sekretær, dr. agr. Aasulv Løddesøl

---

MYRENE I VANG OG FURNES HERREDER.

Av Aasulv Løddesøl og J. Heggelund Smith.

VANG OG FURNES herreder i Hedmark fylke har ifølge jordbruks-tellingen av 1929 et landareal av henholdsvis 302,88 km² og 207,71 km². Størrelsen av almenningene innen de to herreder er for Vang almenning 216,99 km² og for Furnes 114,65 km².*) I oppgavene over almenningene er setrene ikke medregnet. For begge herreder utgjør seterarealet 3532 dekar.

Herredene, som ligger nord og øst for Hamar, har sin største utstrekning i retningen nord—sør, ca. 5 mil i luftlinje. Lengden øst—vest avtar mot nord, og lengst nord går begge herreder ut i en spiss.

Vang grenser mot sør til Stange og Romedal, mot øst til Løten og Amot og mot vest til Furnes herred. På en kort strekning grenser herredet til Mjøsa.

Furnes grenser mot sør til Mjøsa og Vang, mot øst til Vang og Amot og mot vest til Ringsaker herred.

Kommunikasjoner: Veinettet er meget godt utviklet innen begge herreder, og rutebiler går fra Hamar til alle kanter av herredene. Selv i almenningene er det gode bilveier helt nord til Åsta, og om sommeren er det regelmessig rutebilforbindelse flere ganger ukentlig. Dessuten tangerer jernbanen Hamar—Elverum søre del av Vang, og jernbanen Hamar—Lillehammer søre del av Furnes. For kommunikasjonene innen de to herreder spiller imidlertid jernbanen mindre rolle.

Folkemengde: Vang herred har ifølge folketellingen av 1930 en samlet befolkning på 9828 hjemmehørende personer eller 30,58 pr. km² landareal.***) Av tettbebyggede strøk nevnes Storhamar, Norviken, Briskeby, Rollsløkken, Børstad og Tommelstad i nærheten av Hamar. I alt er det i foran nevnte telling under «Hus-samlinger på landet» oppført 5299 personer i Vang eller over halv-delen av herredets samlede befolkning. Den øvrige bebyggelse er mer jevnt fordelt.

Folkemengden i Furnes utgjorde i 1930 i alt 5008 hjemmehørende personer eller 26,44 pr. km² landareal.**) I Furnes er mindre av tettbebyggelser enn i Vang. I alt er det oppført 1271 personer under «Hussamlinger på landet», hvorav 676 i Brumunddalen.

Fjellgrunn og jordsmonn i almenningene: Ifølge geologisk kart over Åmot består fjellgrunnen i Vang og Furnes almenninger nord for Åsta mest av grå og til dels av rødlig sparagmitt. Det finnes også grovt konglomerat, kalksandstein, grønn og rød leirskifer og grå leirskifer med stinkkalk. Samme fjellgrunn har man på sørsiden av Åstadalen i begge almenninger samt nordøst for Gautsetra i Furnes.

I Synesåskampene, Brennseteråsen, Brumundkampen, Gutåsen, Steinfjellet og langs Lundselva sør for Tørbustilen seter i Vang finner man kvartssandstein, kaolinsandstein, kvartssit, kvartsskifer og blåkvarts. I Furnes er fjellgrunnen den samme i de høyereliggende deler fra almenningens sørgrense til Ruskåsen i nord. Ved Brumundsetra og Brennsetra i Vang forekommer en mørk leirskifer.

Sparagmittmorener og myr utgjør den overveiende del av de løse jordlag i begge almenninger. Det er morenenes ujevne, ofte småkuperte overflate som har gitt anledning til dannelselse av de forholdsvis store myrstrekninger.

Topografi: Både Vang og Furnes hører til «de brede bygder» med forholdsvis store arealer dyrket jord. Storparten av gårdene ligger i en høyde av 150 til 300 m o. h. I nordre del av bygdene stiger terrenget ganske sterkt opp mot almenningene, der for største delen ligger i en høyde av 500 til 700 m o. h.

Terrenget i almenningene er stort sett bølgeformet med svakt skrånende, skogkledde åser og store myrvidder imellom. Opp over det bølgeformede landskap, som for det meste ligger i 500 til 600 m o. h., hever sig enkelte kamper, hvorav Brumundkampen, Synesåskampene, Kolmyrkampen og Steinfjellet bør nevnes. Høyden av disse kamper når ca. 800 m o. h., og de er praktisk talt skogbare på toppen. Dette er i søre del av almenningene, sør for Åsta.

Nord for Åsta, som deler almenningene i to fra vest mot øst, stiger terrenget fra ca. 550 m i Åstadalen til vel 900 m i nordspissen av almenningene. Storparten av dette areal ligger i en høyde av 650 til 900 m o. h. Høyeste punkt her er Himmelkampen, som ligger lengst nord i Furnes almenning, og når til 1040 m o. h.

*) Kfr. «Deling av Vang og Furnes bygdealmenning mellem de eiendoms- og bruksberettigede i Vangs og Furnes herreder». Hamar, 1918.

**) Antall personer pr. km² landareal er her oppført etter folketellingen. Fordelingen av landarealet mellom de to herreder er imidlertid oppført noe forskjellig ved jordbruks- og folketellingen. Dette gjør at man vil få forskjellig folketetthet, alt etter det landareal som legges til grunn for beregningen. Den gjennomsnittlige folketetthet for begge herreder blir 29,05 personer pr. km².

Av større elver foruten Åsta kan nevnes Brumunda, Lundsella, Lavåa og Leirelva. Særlig Åsta, men også de andre elver, har flere steder skåret sig dypt ned i terrenget. Ellers finnes det i begge almenninger mange større og mindre bekker som kommer fra de tallrike sjøer og tjern. Av større sjøer skal vi nevne Brumundsjøen, Spjeldsjøen, Kveåsjøen og Nybusjøen.

Myrinventeringer i Vang og Furnes.

Det norske myrselskap foretok sommeren 1938 inventering av myrene i Vang og Furnes herreder. Undersøkelsene er utført med bidrag av Rådet for teknisk industriell forskning.

Praktisk talt all myr i de to herreder ligger i almenningene. Over disse er tidligere utarbeidet karter i målestokk 1 : 25,000. Disse er brukt som grunnlag for våre undersøkelser. Kartene angir myrarealet med tilstrekkelig nøyaktighet. Bare meget få steder har vi foretatt forandringer, idet en del mark som er avsatt som myr på kartene av oss er slått sammen med forsumpet skogsmark. Dette gjelder som oftest små og spredte myrpartier. De nye karter er her reproduisert i målestokk 1 : 125000.

Hva angår selve framgangsmåten under arbeidet i marken, så finnes en generell beskrivelse av denne i dette tidsskrift, hefte 2 for i år. For Vang og Furnes, hvor kartgrunnlaget var bra, er boringspunktene avsatt med sitt nummer på et arbeidskopi etter hvert som boringene er tatt.

På store myrer blir det forholdsvis ferre boringer pr. arealenhet enn på mindre, men på alle myrer foretas et så stort antall boringer at man får et brukbart grunnlag for beregning av myrenes midlere dybde. For hvert borpunkt er notert dybde og undergrunn. Fortørvingsgraden er bestemt etter v. Post's skala, i regelen for hver meter nedover i myra. Hvor det forekommer strøtorv, er fortørvingsgraden bestemt for hver $\frac{1}{2}$ meter på overgangen mellom strøtorv og brenntorv.

I tilfelle en myr inneholder brenntorv (eller strøtorv) er notert etter hvilke boringspunkter torvmassen skal beregnes og hvor stort areal som eventuelt må trekkes fra det samlede myrareal for grunne partier eller dårlig fortorvet myr. Til slutt er mektigheten av det dårlig fortorvede lag over brenntorven notert.

Brenntorvprøver (i alt 52) til analyse er uttatt fra en del myrer. Det er angitt fra hvilke boringspunkter og hvilken dybde prøvene er uttatt.

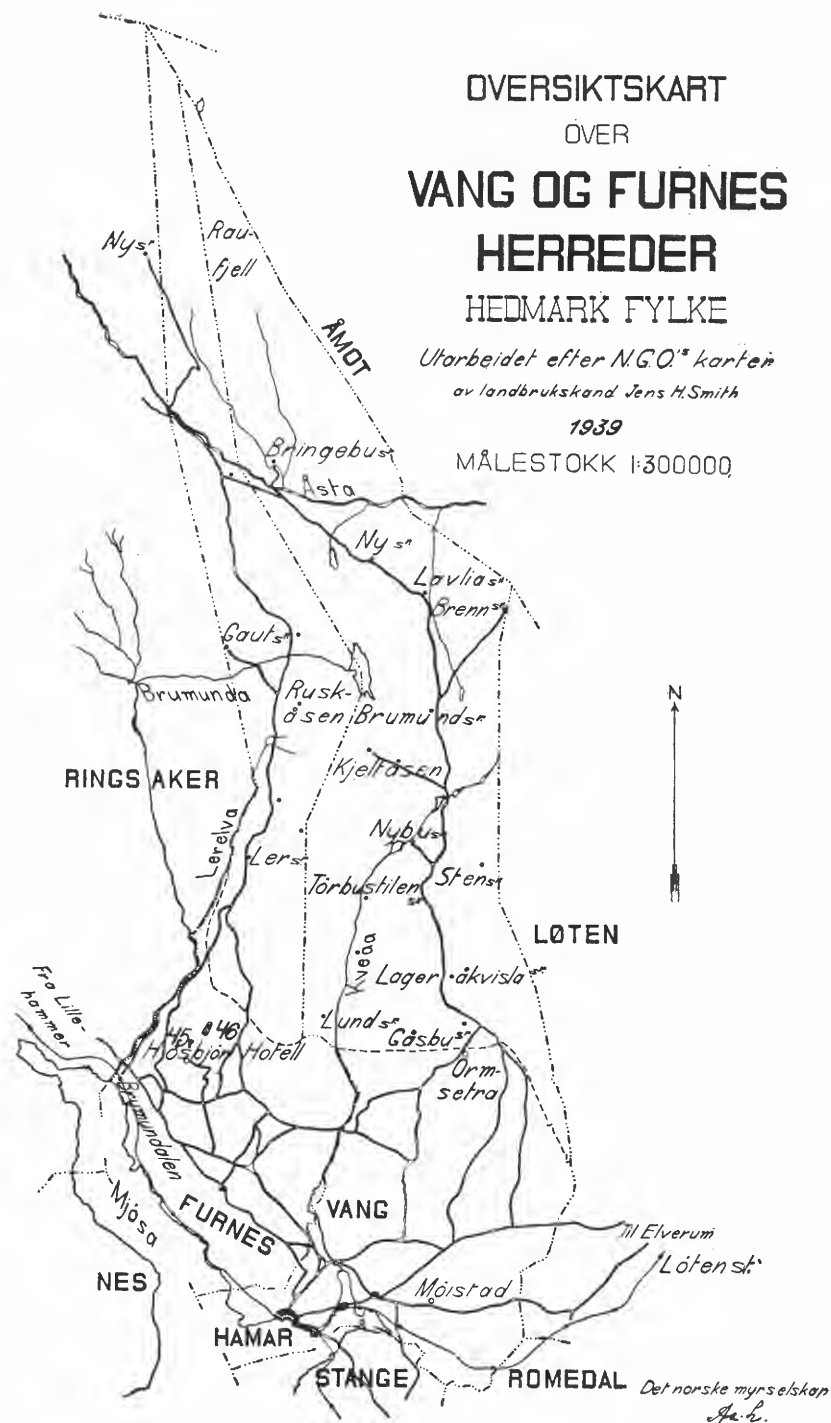
Av tidligere større myrundersøkelser i almenningene kan nevnes at før delingen i 1918 undersøkte ing. J. G. Thaulow 52 myrer med et samlet areal av ca. 29,000 dekar. Brenntorvmassen i nevnte myrer ble av Thaulow beregnet til 4,030,000 tonn lufttørr torv. Ellers er det flere ganger foretatt spredte undersøkelser. Resultatet av Thaulows undersøkelser er publisert i delingskommisjonens beretning.

OVERSIKTSKART
ÖVER
**VANG OG FURNES
HERREDER**
HEDMARK FYLKE

Utarbeidet efter N.G.O.'s karteri
av landbrukskand. Jens H. Smith

1939

MÅLESTOKK 1:300000

Tabell 1. Sammen drag av myrarealene i Vang og Furnes herreder.

Myrtype	Vang herred (i almenningen)		Furnes herred			
			Innen almen- ningen	Utenom almen- ningen	I alt i Furnes herred	
	Dekar	%	Dekar	Dekar	Dekar	%
Lyngrik mosemyr	235	0,33	190	30	220	0,54
Grasrik mosemyr	53,467	75,09	32,914	15	32,929	80,09
Grasmyr	3,599	5,05	2,405	59	2,464	5,99
Krattmyr	3,421	4,80	1,632	—	1,632	3,97
Furuskogmyr	724	1,02	810	—	810	1,97
Bjørkeskogmyr	9,760	13,71	3,061	—	3,061	7,44
Sum	71,206	100,00	41,012	104	41,116	100,00

Myrtyper: Innen området er utskilt 6 myrtyper, nemlig lyngrik mosemyr, grasrik mosemyr, grasmyr, krattmyr, furuskogmyr og bjørkeskogmyr (jfr. Gunnar Holmsen, N. G. U. nr. 99, 1923).

På den lyngrike mosemyr er de viktigste planter foruten kvitmoser (*Sphagnum*) røsling (*Calluna vulgaris*), reinlav (*Cladonia*), blokkebær (*Vaccinium uliginosum*), moltebær (*Rubus chamæmoros*), bjørnskjegg (*Scirpus cæspitosus*) og enhodet myrull (*Eriophorum vaginatum*). Regelmessig treffes også dvergbjørk (*Betula nana*), kvitlyng (*Andromeda polifolia*), tyttebær (*Vaccinium Vitis idæa*) og furu (*Pinus silvestris*).

De øvrige myrtyper er stort sett karakterisert ved samme slags planteselskap som de tilsvarende myrtyper i Elverum (jfr. Medd. fra Det norske myrselskap, nr. 6, 1937).

Myrareal: Ifølge foran nevnte delingsberetning utgjør det samlede myrareal i begge almenninger 114,116 dekar. Herav faller 71,928 dekar på Vang og 42,188 dekar på Furnes. Resultatet av våre undersøkelser, som er meddelt i tabell 1, viser et myrareal av 71,206 dekar i Vang almenning og 41,012 dekar i Furnes almenning. Dessuten er tatt med 2 myrer i Furnes utenom almenningen med et samlet areal av 104 dekar.

Det samlede myrareal i Furnes blir altså 41,116 dekar, og i begge herreder tilsammen 112,322 dekar. Ormsetermyra i Vang og et kulturbeitefelt på Brumunddalen seter i Furnes, som er dyrket siden delingsforretningen, er ikke med i dette tall. Størrelsen av disse myrer er tilsammen ca. 120 dekar.

I Vang almenning er undersøkt i alt 320 og i Furnes almenning 284 myrer eller myrområder, som alle er inntegnet på utarbeidede karter i mst. 1 : 25000. Alle myrer er nummerert og innført i en tabell som ser slik ut:

Myras		Myrtype og areal i dekar						Dybde i m	Undergrunn	Utnyttelse		Merknader
Nr.	Navn eller beliggenhet	H. o. h. m	Mosemyr		Grasmyr	Krattmyr	Skogmyr			Nå	I framtiden	
			Grasrik	Lyngrik			Furu	Bjørk	I alt			

Tabellen vil av plasshensyn ikke bli tatt med her.

I tabell 1 er oppført den prosentvise fordeling av arealet på de enkelte myrtyper. Det framgår av tabellen at de grasrike mosemyrer utgjør fra 75 % til 80 % av myrarealet, mens de lyngrike mosemyrer har liten utbredelse. Av grasmyr finnes det også lite, nemlig fra 5 til 6 % av myrarealet. Av de øvrige myrtyper skal vi særlig feste oss ved bjørkeskogmyra, som i Vang utgjør ca. 14 % av myrarealet og i Furnes ca. 7 %.

Det knytter seg størst interesse til de myrer som ligger sør for Åsta. Myrene nord for Åsta ligger avsides, og de fleste dessuten høyt over havet. En oversikt over myrarealet i de to almenninger sør for Åsta kan derfor ha sin interesse (tabell 2). Det viser seg at den prosentvise fordeling av myrarealet i hovedtrekkene er den samme sør for Åsta som for almenningene tatt under ett. De grasrike mosemyrer dominerer også her i utbredelse, men er gått noe tilbake til fordel for de bedre myrtyper.

For eventuell dyrking vil det ha betydning å vite myrenes beliggenhet i høyden. Vekstvilkårene avtar jo med stigende høyde, og en del myrer ligger så høyt at dyrking neppe noen gang vil bli aktuell. I tabell 3 er meddelt beliggenheten i høyde over havet for de myrer som ligger sør for Åsta.

Tabell 2.

Sammendrag av myrarealet sør for Åsta i Vang og Furnes almenninger.

Myrtype	Vang almenning		Furnes almenning	
	dekar	0 0	dekar	0/0
Lyngrik mosemyr . . .	235	0,40	190	0,61
Grasrik mosemyr . . .	42,265	71,23	23,149	74,68
Grasmyr	3,599	6,06	2,260	7,29
Krattmyr	3,358	5,66	1,632	5,27
Furuskogmyr	724	1,22	810	2,61
Bjørkeskogmyr	9,156	15,43	2,958	9,54
Sum	59,337	100,00	30,999	100,00

Tabell 3. *Beitgenhet i høyde over havet for myrene sør for Asta.*

Almenning	Høyde over havet i meter												Sum	
	Under 500		500—600		600—650		650—700		Over 700		Sum		dekar	o/o
	dekar	o/o	dekar	o/o	dekar	o/o	dekar	o/o	dekar	o/o	dekar	o/o		
Vang	1,041	1,75	15,404	25,96	29,289	49,36	10,856	18,30	2,747	4,63	59,337	100		
Furnes	5,704	18,40	8,329	26,87	16,966	54,73	—	—	—	—	30,999	100		
Sum og o/o	6,745	7,47	23,733	26,27	46,255	51,20	10,856	12,02	2,747	3,04	90,336	100		

Tabell 4.

Analyser av jordprøver

Prøve nr.	Prøvene uttatt fra	Myrtype	Volumvekt (tørrestoff pr. l) gram	pH-verdi
<i>Vang almenning:</i>				
1	Myr nr. 10, Jerngårdsmyrene, midt på i søre del	Grasrik mosemyr	50	4,51
2	Myr nr. 10, Jerngårdsmyrene, midt på i nordre del	Grasmyr	103	4,79
3	Myr nr. 10, Jerngårdsmyrene, vestre del	Krattmyr	41	5,24
4	Myr nr. 22, Alsbergmyra, nordre del	Bjørkeskogmyr	115	4,61
5	Myr nr. 23, Stormyra, nordre del	Grasmyr	71	4,58
6	Myr nr. 23, Stormyra, sørøstre del ..	Bjørkeskogmyr	57	5,06
7	Myr nr. 29, Måseterkjølen, søre del	Bjørkeskogmyr	78	4,56
8	Myr nr. 72, nordøstre del	Grasmyr	115	4,86
9	Myr nr. 73, Målifløyen, sørøstre del	Grasrik mosemyr	132	4,44
11	Myr nr. 79, nordvestre del	Grasmyr	99	5,24
12	Myr nr. 82, vest for Kjeltåsen seter	Krattmyr	150	4,86
13	Myr nr. 83, nordøst for Haugsetra ..	Krattmyr	112	4,82
14	Myr nr. 88, midtre del	Grasrik mosemyr	117	4,04
15	Myr nr. 90, Godmyra, midtre del	Grasmyr	111	4,92
16	Myr nr. 95, midtre del	Grasrik mosemyr	156	3,66
17	Myr nr. 104, nordre del	Grasmyr	110	4,80
18	Myr nr. 105, Lavsjømyrene, sør for Lavsjøen	Grasmyr	133	5,42
19	Myr nr. 105, Lavsjømyrene, øst for Lavsjøen	Grasrik mosemyr	140	3,67
20	Myr nr. 115, vest for Bringebu seter	Grasrik mosemyr	129	3,71
<i>Furnes almenning:</i>				
21	Myr nr. 4, nordre del	Grasmyr	108	4,78
22	Myr nr. 4, midtre del	Grasrik mosemyr	78	5,28
23	Myr nr. 5, midtre del	Grasrik mosemyr	142	4,14
24	Myr nr. 7, øst for Brumunddalen seter	Grasrik mosemyr	165	4,47
25	Myr nr. 9, midtre del	Grasrik mosemyr	98	4,44
26	Myr nr. 10, nordøstre del	Grasrik mosemyr	105	4,60
27	Myr nr. 11, søre del	Grasrik mosemyr	118	4,42
28	Myr nr. 12, vestre del	Grasmyr	93	5,00
29	Myr nr. 14, Endeløsmyrene, nordre del	Grasmyr	97	5,20
30	Myr nr. 14, Endeløsmyrene, vestre del	Grasmyr	85	5,02
31	Myr nr. 15, nordøstre del	Grasrik mosemyr	108	4,34
32	Myr nr. 5, midt på i vestkant	Bjørkeskogmyr	177	4,07
33	Myr nr. 18, Hjellumsmyra, sørvestre del	Grasrik mosemyr	110	4,49
34	Myr nr. 22, sørøstre del	Krattmyr	123	4,54
35	Myr nr. 23, nordre del	Grasrik mosemyr	124	4,02
36	Myr nr. 25, nordøstre myr	Bjørkeskogmyr	129	4,90
37	Myr nr. 25, søre myr i søre del	Krattmyr	139	4,83
38	Myr nr. 28, nordre myr	Krattmyr	94	5,04
39	Myr nr. 43, midtre del i øst	Grasrik mosemyr	79	4,80
40	Myr nr. 43, søre del	Grasmyr	174	4,97

Ira Vang og Furnes almenninger.

I vannfri jord			Pr. dekar til 20 cm dyp		Merknader		
Aske %	N %	CaO %	N kg	CaO kg	Formuldingsgrad	Dybde m	Under- grunn
2,30	1,662	0,491	165	49	Svakt formuldet	3,5	Grus
3,15	2,322	0,432	476	89	Noenlunde vel formuldet	2,0	Sand
5,19	2,399	0,833	196	68	Svakt formuldet	1,2	Stein
3,52	2,258	0,683	521	158	Noenlunde vel formuldet	2,0	Sand
3,20	2,275	0,489	325	70	Svakt formuldet	2,0	Grus
4,95	2,237	0,710	254	81	Svakt formuldet	0,8	Stein
3,27	2,443	0,503	383	79	Svakt formuldet	2,0	Stein
6,12	2,418	0,779	558	180	Noenlunde vel formuldet	3,5	Grus
4,61	2,994	0,294	791	78	Noenlunde vel formuldet	3,0	Sand
4,99	2,267	1,454	450	289	Svakt til noenlunde vel formuldet	2,0	Grus
3,25	2,340	0,981	702	294	Vel formuldet	4,0	Stein
5,04	2,979	0,619	670	139	Noenlunde vel formuldet	1,7	Stein
3,34	2,432	0,265	563	61	Noenlunde vel formuldet	2,0	Stein
4,52	3,106	0,840	688	186	Noenlunde vel formuldet	2,0	Grus
2,59	2,145	0,098	668	30	Vel formuldet	3,0	Sand
4,53	3,134	1,206	690	265	Noenlunde vel formuldet	2,0	Sand
8,70	3,239	1,962	863	523	Noenlunde vel formuldet	2,5	Stein
1,95	2,103	0,139	590	39	Noenlunde vel formuldet	3,0	Sand
2,89	2,099	0,050	542	13	Noenlunde vel formuldet	1,6	Sand
4,32	3,030	0,948	653	204	Noenlunde vel formuldet	3,0	Stein
5,23	2,480	1,977	386	308	Svakt formuldet	3,0	Grus
2,49	2,303	0,315	654	89	Noenlunde vel formuldet	2,5	Sand
4,10	2,927	0,582	967	192	Vel form. (kulturbeite)	4,5	Sand
3,25	3,035	0,521	598	103	Svakt til noenlunde vel formuldet	3,5	Stein
2,34	2,611	0,761	547	159	Noenlunde vel formuldet	1,3	Fjell
5,10	2,925	0,300	690	71	Noenlunde vel formuldet	0,6	Grus
5,32	3,165	0,589	590	110	Svakt til noenlunde vel formuldet	1,1	Grus
4,15	3,021	0,975	584	189	Svakt til noenlunde vel formuldet	2,5	Grus
5,71	3,193	0,580	544	98	Svakt formuldet	1,0	Grus
3,09	2,674	0,313	579	68	Noenlunde vel formuldet	1,3	Stein
2,93	2,488	0,501	881	178	Vel formuldet	1,3	Stein
3,45	2,745	0,632	605	139	Noenlunde vel formuldet	3,6	Stein
5,07	2,596	0,454	640	112	Noenlunde vel formuldet	3,5	Sand
4,12	2,290	0,399	568	99	Noenlunde vel formuldet	2,0	Grus
6,04	2,462	0,868	638	225	Noenlunde vel formuldet	0,5	Sand
6,63	2,757	0,715	768	199	Noenlunde vel formuldet	2,3	Grus
6,33	2,953	1,142	557	215	Svakt til noenlunde vel formuldet	3,8	Stein
5,91	1,887	0,640	299	101	Svakt formuldet	Over 5,0	Sand
22,11	2,416	0,679	839	236	Vel formuldet	3,5	Sand

I det nevnte område av begge almenninger ligger ca. halvdel av myrarealet i en høyde av 600—650 m o. h. og omkring fjerdeparten ligger mellom 500 m og 600 m. Furnes har mer myr enn Vang beliggende under 500 m og har ingen myrer høyere enn 650 m c. h. i denne del av almenningen.

En rekke jordprøver er uttatt fra de forskjellige myrtyper og analyseresultatene*) finnes i tabell 4. Alle prøver skriver seg fra det øverste 20 cm myrslag.

Middeltallene for volumvekt, aske-, kvelstoff- og kalkinnhold i de forskjellige myrer er meddelt nedenfor:

	Volumvekt	Aske	N	CaO
	g	%	%	%
Grasrik mosemyr (16 prøver)	116	3,55	2,457	0,486
Bjørkeskogmyr (5 prøver)	111	4,14	2,378	0,653
Krattmyr (6 prøver)	110	5,25	2,671	0,791
Grasmyr (12 prøver)	108	6,40	2,799	0,911

Som vi ser varierer middeltallene for volumvekt a lite for de forskjellige myrtyper, selv om enkeltprøvene er nokså varierende. Middeltallet for askeinnholdet varierer fra 3,55 % for grasrik mosemyr til 6,40 % for grasmyr. En enkelt prøve av grasmyr (nr. 40) viser særlig stort askeinnhold, noe som ganske sikkert skyldes over-svømmelse og slamavleiring. Middeltallene for kvelstoffinnholdet varierer lite, men de enkelte prøver er også her temmelig varierende. En prøve (nr. 24) har hele 967 kg N pr. dekar til 20 cm dybde. Denne skriver seg fra et kulturbeitefelt, og det høye kvelstoffinnhold skyldes sikkert kultivering. Stort sett kan man si at kvelstoffinnholdet er middels høyt og for enkelte prøver noenlunde tilfredsstillende. Kalkinnholdet er gjennomgående lavt. Bare en prøve (nr. 18) viser tilstrekkelig kalkinnhold. Det er grasmyrprøvene som gjennomgående viser høyest kalkinnhold.

Av de undersøkte prøver har 9 en pH-verdi på 5 eller høyere, mens resten viser seg å være sterkt sure. Største og minste pH-verdi var 5,42 og 3,66.

I tabell 5 og 6 er meddelt analyseresultatene for de uttatte brenntorvprøver. Prøvenes brennverdi må gjennomgående betegnes som ganske tilfredsstillende. Av alle 52 prøver fra begge almenninger viste bare 8 prøver lavere brennverdi enn 3,500 kal. i torv med 25 % vann.

Volumvekten derimot er for en rekke prøvers vedkommende heller liten. Også sammenholdsgraden kunne i mange tilfelle ønskes bedre. Askeinnholdet er gjennomgående lavt. Halvdelen av prøvene viser et askeinnhold mindre enn 3 %. Det er liten forskjell i torv kvaliteten for de to almenninger.

*) Samtlige analyser er utført ved Statens landbrukskjemiske kontrollstasjon i Trondheim.

Tabell 5. Analyser av brenntorvprøver fra Vang almenning.

Prøve tatt fra		Volumvekt	Sammenholdsgrad	I vannfritt materiale		Brennverdi i torv med 25 % vann kal.
Myras navn eller beliggenhet	Dybde m			Aske %	Brennverdi kal.	
Myr nr. 9, Raumyra	0,5—3,0	425	2 +	1,73	5110	3456
Myr nr. 23, Stormyra	0,5—2,5	465	2	2,64	5404	3678
Myr nr. 23, Stormyra	0,5—2,5	373	2 -	2,99	5250	3564
Myr nr. 32, sørøst for Stensetra	0,5—3,0	379	2 -	5,31	4508	3012
Myr nr. 33, sør for veien til Stensetra, vestre del	0,5—1,5	376	2 -	4,96	5040	3411
Myr nr. 36, nord for veien til Stensetra	0,5—2,5	428	2	4,64	5264	3578
Myr nr. 10, Jerngårdsmyrene	0,5—2,0	467	2	5,73	5026	3402
Myr nr. 37 } mellom Stensetra {	0,5—3,0	475	2	2,26	5642	3856
Myr nr. 37 } og Kveåsjøen {	0,5—2,5	460	2 +	2,46	5376	3657
Myr nr. 37 }	0,5—2,5	709	1 -	2,28	5474	3730
Myr nr. 48, Tørbustilmyra	0,5—3,0	636	1 -	3,85	5278	3587
Myr nr. 65, sør for veien til Tørbustilen seter, vestre del	0,5—2,0	685	1 -	2,32	5348	3635
Myr nr. 68, nordøst for Nybusetra	0,5—3,0	648	1 -	12,60	4942	3355
Myr nr. 69, øst for myr nr. 68	0,5—3,0	528	1,5	2,96	5250	3564
Myr nr. 11, Kluksetermyrene	0,5—3,0	380	2	4,08	5208	3534
Myr nr. 71, vest for Kveåsjøen	0,75—3,0	695	1 -	4,18	5376	3661
Myr nr. 73, Målifløten	0,5—3,0	481	1,5	2,80	5418	3690
Myr nr. 73, Målifløten	0,5—3,0	567	1,5 +	2,68	5222	3542
Myr nr. 74, nordøst for Kveåsjøen	0,5—2,0	532	1,5	2,36	5544	3783
Myr nr. 76, nord for veien til Kjeltåsen seter	0,5—2,0	428	2 +	2,71	5124	3468
Myr nr. 82, vest for Kjeltåsen seter	0,5—3,0	399	2	1,74	5390	3666
Myr nr. 86, nordvest for Spjelsjøen	0,5—2,0	683	1 -	3,24	5614	3878
Myr nr. 87, Haresjømyrene	0,5—3,0	494	1,5 +	2,53	5516	3762
Myr nr. 89, nord for Brumundsjøen	0,5—3,0	522	1,5	2,84	5362	3648
Myr nr. 90, Godmyra og Tredve-myra	0,5—3,0	621	1,5 +	3,33	5502	3754
Myr nr. 105, Lavsjømyrene	0,5—2,5	737	1 -	3,15	5670	3879
Myr nr. 105, Lavsjømyrene	1,0—3,0	578	1,5	3,49	5250	3565
Myr nr. 110, sørøst for Rundhaugen	0,5—2,0	504	2 +	2,54	5418	3689
Middel av 28 prøver		524		3,51	5305	3606

En oversikt over de myrer som inneholder brenntorv er meddelt i tabellene 7 og 8. Alle brenntorvmyrer ligger i almenningene, når unntas 2 myrer i Furnes bygd. Den samlede kubikkmasse i Vang er beregnet til 21,151,900 m³ råtorv, fordelt på 90 myrfelter med et samlet areal av 15,500 dekar. I Furnes er den samlede kubikkmasse be-

Tabell 6. Analyser av brenntorvprøver fra Furnes almenning.

Prøve uttatt fra		Volumvekt	Sammenholdsgrad	I vannfritt materiale		Brennverdi i torv med 25 % vann kal.
Myras navn eller beliggenhet	Dybde m			Aske %	Brennverdi kal.	
Myr nr. 1, nord for Stalsberg-høgda	0,5 —2,5	894	1	2,55	5586	3815
Myr nr. 4 } nordvest for {	0,5 —3,0	509	2 +	4,38	5390	3672
Myr nr. 4 } Haresjøen {	0,75—3,0	552	1 —	4,13	5628	3850
Myr nr. 5 { mellom Jokumsjøen,}	0,75—4,0	502	1,5 —	2,34	5572	3803
Myr nr. 5 { Haresjøen og fjellveien }	0,5 —3,0	524	1,5	3,55	5460	3722
Myr nr. 7 } sør for myr nr. 5 og {	0,5 —3,0	437	2	2,97	5432	3700
Myr nr. 7 } nord for Brumund- {	0,75—3,0	621	1 —	2,30	5250	3562
Myr nr. 7 } elva {	0,75—3,0	578	1,5	2,64	5642	3857
Myr nr. 9, vest for Brumunds- sjøen	0,5 4,0	578	1,5	3,29	5502	3754
Myr nr. 13, nord for Endeløsmyrene	0,5 —3,0	563	1,5 +	3,30	5222	3544
Myr nr. 14, Endeløsmyrene	0,75—3,0	604	1,5 +	3,68	5474	3734
Myr nr. 15 } vest for myr nr. 14 {	0,75—3,0	533	1,5	3,39	5460	3722
Myr nr. 15 }	0,5 —2,0	601	1,5 +	3,05	5292	3595
Myr nr. 22, øst for Store Høljemyr	0,75—4,0	549	1,5	4,23	5404	3682
Myr nr. 22, Store Høljemyr	0,5 —5,0	476	2 +	2,91	5320	3616
Myr nr. 22, Store Høljemyr	0,75—4,0	396	2	3,56	5278	3586
Myr nr. 25, nord for Skrepåsen seter	0,5 —2,0	761	1	7,76	5320	3627
Myr nr. 26, sørøst for Ruskåsen seter	0,5 —4,0	290	2 — (løs, lett)	2,05	5068	3425
Myr nr. 27, Skrepåstormyra	0,5 —4,0	419	1,5 —	3,72	5306	3608
Myr nr. 29, Grønnmyra	0,5 —3,0	629	1 —	4,69	5348	3641
Myr nr. 34, Blåmyra	0,5 —3,0	458	2	2,52	5404	3678
Myr nr. 34, Blåmyra	0,5 —3,0	673	1,5 +	1,86	5656	3865
Myr nr. 38, Stormyra	0,5 —3,0	509	1,5	2,45	5446	3710
Myr nr. 43, Kvemyra	0,5 —3,0	558	1,5 —	7,64	4984	3375
Middel av 24 prøver		551		3,54	5394	3673

regnet til 12,693,300 m³ råtorv. Areal brenntorvmyr utgjør i alt 6,732 dekar fordelt på 52 felter. Det underste 20 cm torvlag er ikke tatt med ved beregning av kubikkmassen, og selsvagt heller ikke det dårlig fortorvede lag som i mange tilfelle ligger over brenntorven. Som det framgår av tabellene 7 og 8 har dette torvlag gjennomgående en tykkelse av 0,3—0,5 m. Bare i få myrer ligger brenntorven nærmere i dagen.

Av typiske strøtorvmyrer er det få i de to almenninger. Den beste strøtorvmyr er Kvemyra i Furnes, som har et areal av 373 dekar, hvorav 80 dekar inneholder strøtorv til en dybde av $\frac{3}{4}$ m. Den samlede kubikkmasse blir således ca. 60,000 m³ råtorv.

Myrene i Vang almenning.

I Vang almenning er undersøkt i alt 71,206 dekar myr. Herav er 0,33 % lyngrik mosemyr, 75,09 % grasrik mosemyr, 5,05 % grasmyr, 4,80 % krattmyr, 1,02 % furuskogmyr og 13,71 % bjørkeskogmyr. Myrene utgjør i alt 32,39 % av almenningens totalareal, unntatt arealet av setrer.

Myrene ligger nokså jevnt fordelt over hele almenningen, men på enkelte strekninger er det store, sammenhengende myrarealer. Dette er tilfelle for et område som begrenses av Furnes i vest, Løten i øst, en linje fra Brumundsjøens sørende langs seterveien til Kjeltåsen i nord og en linje fra Tørbustilen seter over St. Olav og videre til Løtens grense i sør (kartblad II). Et annet stort myrområde strekker seg langs Løtens grense fra Brennseteråsen i nord og går sammen med det foregående område på de store myrer øst for Kveåsjøen. Dette område omfatter bl. a. Lavsjømyrene (kartblad I og II). Videre har man store myrstrekninger mellom Furnes i vest, fjellveien i øst, Brumundsjøen og Gutåsen i sør og Astadalen i nord. Her ligger bl. a. Tredvemyra og Haresjømyrene (kartblad I og II). Utenom de nevnte områder finnes en rekke større og mindre myrer over hele almenningen.

Myrenes dybde varierer, men bare få myrer er dypere enn 5 m, store strekninger dreier seg om 1 m. Dette er bl. a. tilfelle for de fleste bjørkeskogmyrers vedkommende. Bunnen består praktisk talt overalt av sand, grus og stein. Bare unntagelsesvis ble påtruffet gytje ved boringene, en enkelt gang fantes leir.

Formulding og fortorvning veksler fra myr til myr. Kratt-, gras- og bjørkeskogmyrene er i alminnelighet best formuldet. Store strekninger med grasrik mosemyr er derimot svakt formuldet. På den annen side finnes grasrike mosemyrer hvor formuldingen er like langt framskreden som på de øvrige myrtyper, noe som også bekreftes av analyseresultatene (tabell 4).

Fortorvingsgraden er ofte ujevn, ikke bare fra myr til myr, men også innen de enkelte myrer. Dette er et forhold som i mange tilfelle gjør det vanskelig å bedømme om en myr er skikket for brenntorvdrift.

Dyrkingsmyrer: Det kan kanskje synes rart at de store myrvidder som finnes i almenningene ikke er utnyttet i dyrkingsøyemed. Høyden over havet skulle i og for seg ikke hindre dette, store deler av almenningene ligger, som vi har sett, under 600 m. Dessuten er det bilveier gjennom almenningene like nord til Asta, og fra hovedveien fører noenlunde gode veier fram til setrene. Mange har sikkert vært inne på tanken at almenningenes myrer måtte kunne utnyttes, om ikke til egentlig bureising, så iallfall til kulturbeite og engdyrking.

Å komme til klarhet over disse store vidders muligheter for dyrking er en så omfattende og vanskelig oppgave at den neppe

KART
 OVER MYRENE I
VANG ALMENNING
 HEDMARK FYLKE
 BLAD II
 Utarbeidet efter almenningskart
 og egne undersøkelser
 Av landbrukskand Jens H. Smith
 1938
 Målestokk - 1:125000

FURNES

LØTEN

VANG

- TIGNFORKLARING
- Grassrik mosemyr
  - Lyngrik mosemyr
  - Grassmyr
  - Krattmyr
  - Furuskogmyr
  - Bjørkeskogmyr
  - Annelt areal
  - Grense for myr-område

Det Norske Myrselskap

Tabell 7.

Undersøkte brenntorvmyrer

Nr.	Myras Navn eller beliggenhet	Areal i dekar		Torvlagets midlere tykkelse i m før grøfting
		Brenn- torv	I Alt	
	<i>Kartblad II:</i>			
7	Nord for Sleperud	38	59	ca. 1,4
9	Raumyra, nord for foregående	80	444	- 2,0
10	Jerngårdsmyrene, nordre del	280	927	- 1,6
11	Kluksetermyrene, sør for seterveien	220	530	- 1,8
15	Vest for veien ved Lageråkvistla seter ..	25	293	- 1,0
18 a	Stormyra, ved Furnes almen., vestre del	80	730	- 1,7
19 a	Sør for Kluksetra, vestre del	45	95	- 2,0
20	Vest for myr nr. 9	30	85	- 2,0
22	Ålsbergsmyra, søre del	33	342	- 3,0
23	Stormyra, sørvest for Yksenåsen	400	1,058	- 1,4
27 a	Vest for Stenfjellet, vestre myr	50	57	- 1,3
32	Sørøst for Stensetra	200	307	- 1,6
33 1	Sør for seterveien til Stensetra østre parti	70	596	- 0,9
33 2	Vest for foregående	20		- 1,4
36	Nord for seterveien til Stensetra, søre del	30	797	- 1,5
37	Mellom Stenseterbekken og Målibekken	1,500	2,580	- 1,3
38 b	Øst for Gryting, i almenningens sørspiss	4	4	- 1,5
41	Nord for Bjørsetra, søre del	35	106	- 1,0
48	Tørbustilmyra, nordvest for Tørbustilen seter	540	1,045	- 1,7
53 a	Nordvest for foregående, vestre myr	40	65	- 1,0
55	Sørvest for Haugsetra, søre del	70	425	- 1,0
56 a	Sørvest for Haugsetra, søre del	100	761	- 1,0
60 b	Nordvest for myr nr. 10 (nordre myr) ..	10	33	- 2,0
64 d	Nord for foregående (vestre myr)	18	18	- 0,9
65 a 1	Sør for veien til Tørbustilen seter, vestre del	10	445	- 0,8
65 a 2	Sør for veien til Tørbustilen seter, søre del	90		- 1,4
65 a 3	Sør for veien til Tørbustilen seter, østre del	10		- 0,8

i Vang almenning.

Dårlig fortorvet lag over brenntor- ven i m	Masse m ³	Under- grunn	Merknader
ca. 0,3	53,200	Sand	Har vært tatt stikktorv. Brukbar torv. Myra er nå tilgrodd med bjørk.
- 0,5	160,000	Sand, grus	Vang almenning har et brenntorvanlegg her, og en stor del av myra er avtorvet.
- 0,5	448,000	Sand, stein	Mindre god torv. Ligger ved vei.
- 0,6	396,000	Grus, stein	Stort sett dårlig torv, særlig i øvre meter.
- 0,3	25,000	Grus, stein	God torv. Har tatt stikktorv. Store deler av myra er grunn.
- 0,5	136,000	Grus, stein	Noenlunde god torv. En stor del av myra ligger i Furnes almenning.
- 0,4	90,000	Sand, stein	Torven er mindre god.
- 0,5	60,000	Stein, grus	Stort sett mindre god torv.
- 0,3	100,000	Sand	Brenntorvanlegg i gang her, drevet av Vang almenning. Storparten avtorvet.
- 0,3	560,000	Sand, grus	Noenlunde god brenntorv. Myra ligger ved vei.
- 0,5	65,000	Grus	God torv, men ligger noe høyt og avsides.
- 0,5	320,000	Stein, grus sand	Torven er noenlunde god.
- 0,2	63,000	Sand, stein	Mindre god torv.
- 0,5	28,000	Sand, grus	Mindre god torv.
- 0,3	45,000	Grus, stein, sand	Brukbar torv på det nevnte areal.
- 0,3	1,950,000	Sand, grus stein	Gjennomgående bra torv. Dybden er ujevn og myra til dels oppdelt av holmer.
- 0,3	6,000	Sand, stein	Godt fortorvet. Ligger inntil dyrket mark.
- 0,3	35,000	Stein, grus	Godt fortorvet. Storparten av myra anses for grunn til torvdrift.
- 0,5	918,000	Stein, grus sand	Stort sett mindre god torv.
- 0,3	40,000	Grus, stein	Torven er av god kvalitet.
- 0,3	70,000	Grus, stein	Ganske god torv, men store deler er for grunne til torvdrift.
- 0,5	100,000	Sand, stein	Noenlunde god torv. Myra er delvis grunn.
- 0,5	20,000	Sand	Mindre god kvalitet.
- 0,3	16,200	Grus, stein	Ganske bra torv. En del stubber.
- 0,3	8,000	Sand	Noenlunde brukbar torv.
- 0,5	126,000	Sand, stein	Brukbar torv.
- 0,3	8,000	Sand, stein	Noenlunde brukbar torv.

Tabell 7 (forts.)

Myras				Torvlagets midlere tykkelse i m før grøfting
Nr.	Navn eller beliggenhet	Areal i dekar		
		Brenn- torv	I alt	
66	Ved veien til Tørbustilen seter, sørøstre del	20	1,037	ca. 0,9
67	Sør for Nybu seter, nordre del	20	242	- 1,3
68	Mellom Kveåa og fjellveien, søre del ..	75	395	- 1,9
69	Øst for myr nr. 68 og øst for fjellveien	240	403	- 1,0
70 d	Øst for Kveåsjøen	20	76	- 1,5
71 1	Vest for Kveåsjøen, vestre del	55	280	- 1,5
71 2	Vest for Kveåsjøen, østre del	150		- 2,0
71 3	Vest for Kveåsjøens sørende	10	1,490	- 0,8
72 b 1	Vest for myr nr. 71, nordre del	75		- 1,1
72 b 2	Sør for myr nr. 71, østre del	90	1,490	- 1,7
72 b 3	Nordvest for Nybu seter, vestre del	35		- 0,9
73 1	Målifløyen, søre del	800	—	- 1,3
73 2	Målifløyen, midtre del	85	2,543	- 1,1
73 3	Målifløyen, nordre del	80	—	- 1,8
74	Øst for fjellveien, nord for Kveåa	240	491	- 1,0
76	Vest for fjellveien, nord for veien til Kjeltåsen	350	513	- 1,0
77 a	Nord for veien til Kjeltåsen, vestre del	25	647	- 1,0
78 1	Sør for veien til Kjeltåsen, nordre del ..	50	611	- 1,0
78 2	Sør for veien til Kjeltåsen, midtre del ..	20		- 1,0
78 3	Sør for veien til Kjeltåsen, søre del	15	270	- 1,0
80	Nord for Hestbekken, midtre del	80		- 1,9
81 a	Øst for Brumundsjøens sørende, nordre del	75	405	- 1,8
82 1	Sør for Brumundsjøen, nordre del	80	2,401	- 2,0
82 2	Sør for Brumundsjøen, sørøstre del	130		- 0,7
83 c 1	Øst for Bokhølbekken, østre del	45	1,587	- 2,0
83 c 2	Sørvest for foregående, ved Bokhølbekken	30		- 0,9
83 c 3	Vestre del, nord for stien til Haugsetra	55	14	- 1,6
84 c	Nord for Brumundsetra, vestre myr	7		- 1,0
84 r	Nord for Brumundkampen, nordøstre del	20	137	- 1,0
85 a	Sør for Brumundsetra, vest for den gam- le vei	20	26	- 1,0
85 b	Sør for myr nr. 85 a	10	46	- 1,0

Dårlig fortorvet lag over brenntor- ven i m	Masse m ³	Under- grunn	Merknader
ca. 0,5	18,000	Grus	Brukbar torv ved veien. Storparten av myra for øvrig er ujevn av kvalitet.
- 0,5	26,000	Sand	En del bra torv, men storparten av myra er grunn og oppdelt av skogtanger.
- 0,5	142,500	Sand, stein	Torven av dårlig kvalitet.
- 0,5	240,000	Sand, grus stein	Mindre god torv. Ligger ved vei og kan grøftes mot vest.
- 0,5	30,000	Stein	Brukbar torv. En del ligger lavt ned mot Kveåsjøen. Oppdelt av holmer.
- 0,3	82,500	Stein, grus	Ganske god torv.
- 0,5	300,000	Sand, stein	Mindre god torv. Lett å grøfte til Kveåsjøen.
- 0,3	8,000	Stein	Godt fortorvet.
- 0,5	82,500	Sand, grus stein	Gjennomgående godt fortorvet.
- 0,3	153,000	Sand, stein	Brukbar torv. Kan grøftes til Kveåa og bekken i nord.
- 0,2	31,500	Sand, stein	God torv, men myra er grunn og oppdelt av holmer.
- 0,5	1,040,000	Sand, grus stein	Gjennomgående mindre god torv, og myra er til dels sterkt oppdelt av holmer.
- 0,5	93,500	Sand	Dårlig torv.
- 0,5	144,000	Sand, stein	Dårlig torv.
- 0,7	240,000	Sand, stein	Stort sett dårlig torv, og myra er meget oppdelt av holmer.
0,3—1,0	350,000	Grus	Noenlunde god torv. Myra er lett å grøfte, men store deler er grunn.
ca. 0,3	25,000	Grus	Brukbar torv i vestre del.
- 0,4	50,000	Sand, grus	Noenlunde brukbar torv.
- 0,4	20,000	Sand, stein	Brukbar torv.
- 0,3	15,000	Sand	God torv.
- 0,3	152,000	Sand, stein	Godt fortorvet. Noen stubber i myra.
- 0,4	135,000	Sand, stein	Ganske god torv.
- 0,5	160,000	Stein, grus	Brukbar torv.
- 0,5	91,000	Sand, grus	Mindre god torv.
- 0,5	90,000	Sand, grus	Noenlunde god torv. Myra er oppdelt av holmer.
- 0,2	27,000	Sand, stein	Godt fortorvet.
- 0,5	88,000	Stein, grus	Noenlunde god torv.
- 0,2	7,000	Sand, stein	Godt fortorvet. Tatt stikktorv.
- 0,2	20,000	Sand, stein	God kvalitet.
- 0,2	20,000	Sand	God torv, men myra er grunn.
- 0,3	10,000	Sand, stein	Godt fortorvet.

Tabell 7 (forts.)

Myras				
Nr.	Navn eller beliggenhet	Areal i dekar		Torvlagets midlere tykkelse i m før grøfting
		Brenn- torv	I alt	
89	Øst for Brumundsjøen, søre del	700	1,174	ca. 1,6
93 a	Øst for Gutåsen, nordre del	85	266	- 1,0
105 a 1	Lavsjømyrene, søre del	410	} 4,301 {	- 1,3
105 a 2	Lavsjømyrene, øst for Lavåa, nordre del	75		- 1,0
96 a	Øst for Lavåa, nord for Brennseterveien, søre del	25		437
Sum for kartblad II		8,330		
<i>Kartblad I:</i>				
86	Nordvest for Spjelsjøen, nordre og vestre del	600	1,453	ca. 1,0
87 a 1	Nord for Haresjøen, nordre del	900	} 3,144 {	- 1,4
87 a 2	Søre del, Grytbekkhullet	600		- 1,6
88 a	Sør for Spjelsjøen, søre myr	10	103	- 1,6
88 b	Sør for Spjelsjøen, nordre myr	25	96	- 1,6
89 1	Sør for Jokumsjøen, vestre del	160	} 1,939 {	- 1,8
89 2	Nordre del av myra	400		- 0,8
89 3	Søre del av myra	800		- 1,6
90 1	Godmyra, sørøst for Spjelsjøen	300	} 2,362 {	- 1,0
90 2	Sør for Godmyra ved Grønnholtbekken	70		- 1,0
90 3	Tredvemyra, sør for Spjelsjøen	800		- 1,8
90 4	Sør for Tredvemyra	300		- 1,7
91 1	Mellom Grønnholtbekken og Ingridsbekken, søre del	550	} 1,838 {	- 0,8
91 2	Mellom Grønnholtbekken og Ingridsbekken, nordre del	100		- 0,8
92 a	Mellom Ingridsbekken og veien, nordre myr	80	80	- 0,8
92 b	Sør for myr nr. 92 a	120	150	- 0,8
92 d	Vest for Lavlia, søre myr	160	228	- 1,5

Dårlig fortorvet lag over brenntorven i m	Masse m ³	Undergrunn	Merknader
ca. 0,6	1,120,000	Sand, stein	Gjennomgående mindre god torv. Som oftest tykt moselag og dårlig fortorvet i øvre meter.
- 0,3	85,000	Grus, stein	Brukbar torv. Myra kan grøftes til Ingridsbekken.
- 0,4	533,000	Sand, grus	Noenlunde god torv.
- 0,3	75,000	Stein, sand, gytje	Godt fortorvet. Lett å grøfte til Lavåa.
- 0,2	25,000	Sand, stein	Godt fortorvet. Lett å grøfte. En del holmer.
	11,575,900		
ca. 0,3	600,000	Sand, stein	Gjennomgående dårlig fortorvet. Store deler grunn myr. Kan grøftes til Spjelsjøen.
- 0,5	1,260,000	Sand, grus stein	Storparten mindre godt fortorvet. Er en del grunne partier.
- 1,0	960,000	Sand, grus stein	Til dels meget dyp. Gjennomgående dårlig fortorvet i øvre meter.
- 0,3	16,000	Sand	Godt fortorvet.
- 0,7	40,000	Sand	Mindre god kvalitet.
- 0,6	288,000	Sand, stein	Storparten mindre god torv.
- 0,3	320,000	Stein, grus	Ganske godt fortorvet. Myra er noe oppdelt av holmer og små tjern.
- 0,6	1,280,000	Stein, grus	Stort sett mindre god torv. Mange holmer og små tjern, og myrene er blaute.
- 0,3	300,000	Sand, grus, stein	Gjennomgående god torv, men det er en del grunne partier.
- 0,3	70,000	Grus	Godt fortorvet.
- 0,5	1,440,000	Sand, grus	Ganske god torv. Lett å grøfte.
- 0,4	510,000	Grus, stein	Godt fortorvet. Tykt moselag og oppdelt av holmer.
- 0,5	440,000	Sand, grus, gytje	Gjennomgående god torv, men meget oppdelt av holmer.
- 0,5	80,000	Stein	Som regel godt fortorvet, men delvis grunn.
- 0,3	64,000	Sand, stein	God torv, men myra er smal og går i tanger mellom holmene.
- 0,2	96,000	Sand, stein, grus	God torv, og myra er lett å grøfte.
- 0,2	240,000	Stein, sand, grus	Meget god torv. Myra er lett å grøfte og ligger ved vei. En del holmer.

Tabell 7 (forts.)

Myras				Torvlagets midlere tykkelse i m før grøfting
Nr.	Navn eller beliggenhet	Areal i dekar		
		Brenn- torv	I alt	
94 c	Mellom Lavåa og veien, søre del	15	100	ca. 1,5
95	Sørvest for Brennsetra, nord for veien . .	500	638	- 1,2
96 c	Øst for Lavlia, nordre myr	40	94	- 1,3
99 1	Øst for Lavåa i nord, vestre del	200	702	- 1,4
99 2	Øst for Lavåa i nord, østre del	60		- 1,2
99 3	Øst for Lavåa i nord, nordre del	40		- 1,1
100	Nordøst for Nysetra	125	157	- 2,1
101 1	Øst for myr nr. 100, vestre del	100	290	- 1,1
101 2	Øst for myr nr. 100, midtre del	40		- 1,1
101 3	Øst for myr nr. 100, østre del	50		- 1,2
103	Nord for Spjelsjøen og nord for veien, nordre del	25	150	- 1,0
Sum for kartblad I		7,170		
<i>Sammendrag:</i>				
Kartblad II		8,330		
Kartblad I		7,170		
Sum for Vang almenning		15,500		

kan løses av en eller noen få interesserte privatpersoner. Forsøksleder Glærum ved Statens forsøksgård Møistad har tatt initiativet til den første systematiske gransking av disse forhold. Glærum's forsøk er utført på Nybu seter og på Ormsetermyra (myr nr. 2 på kartblad II) i Vang. Forsøksarbeidet har pågått siden 1927 og fortsetter framdeles. Nybu seter ligger i et typisk almenningslandskap ca. 600 m o. h. Ormsetermyrene ligger noe lavere og i almenningens søre del. I melding fra Statens forsøksgård på Møistad for 1930 og 1937 har Glærum redegjort for hvordan forsøkene er anlagt og de resultater som er oppnådd hittil. Det viser seg at de oppnådde avlingsresultater på myr av høy og grønnfôr gjennomgående er forbausende gode. På fastmark har man fått bra avlinger av bygg, poteter og neper, foruten av en rekke hagevekster. De foreliggende forsøk viser altså stort sett gunstige avlingsresultater.

Forsøkene er utført på myr som kvalitetsmessig sett ikke er bedre enn store arealer av almenningsmyrene for øvrig, men myr-

Dårlig fortorvet lag over brenntorven i m	Masse m ³	Undergrunn	Merknader
ca. 0,3	22,500	Sand	God torv. Kan grøftes til Lavåa.
- 0,3	600,000	Sand, stein, grus	Gjennomgående bra torv. Myra er lett å grøfte. Ligger høyt.
- 0,3	52,000	Sand, stein	God torv. Myra faller til Lavåa.
- 0,5	280,000	Sand, stein, grus	Godt fortorvet i dybden, men øvre lag er ofte lite omdannet.
- 0,4	72,000	Sand, grus	Brukbar torv.
- 0,4	44,000	Sand, stein	Noenlunde god torv.
- 0,6	262,500	Sand, stein, grus	Gjennomgående brukbar torv. Østre del dårlig i øvre meter.
- 0,5	110,000	Sand, stein	} Torven er noenlunde god, men myrene er tungvinte å drive, da det er mange tanger.
- 0,5	44,000	Sand, stein	
- 0,5	60,000	Sand, stein	
- 0,2	25,000	Stein, grus	Mindre god torv.
	9,576,000		
	11,575,900 9,576,000		
	21,151,900		

områdene er relativt små og beliggenheten i terrenget er muligens noe gunstigere enn gjennomsnittlig for almenningmyrene. Hvorvidt de oppnådde resultater derfor kan overføres også til de virkelige store myrområder er et spørsmål som ikke i dag kan besvares med sikkerhet.

De oppnådde resultater tyder imidlertid på at det her er betydelige muligheter, og man må håpe at det viktige arbeid som Glærum har påbegynt, må bli fortsatt.

I almenningen er grøftet store myrstrekninger med tanke på skogreising. De myrer som egner seg for skog, vil i alminnelighet også være skikket til dyrking. I det etterfølgende er bare lagt vekt på myrenes skikkethet for dyrking, uten hensyn til om de er grøftet med tanke på skog. Enkelte dyrkingsmyrer inneholder dessuten brenntorv, men da det finnes store masser av brenntorv, vil nevnte forhold neppe volde noen vanskeligheter ved utnyttelsen.

Vi skal i det følgende nevne noen av de myrer som kan komme i betraktning som dyrkingsmyrer.

Av dét samlede myrareal sør for Åsta har ca. 24 % eller 14,250 dekar under befaringen fått karakteren D 3 eller bedre.*) Dette vil si at disse myrer anses som noenlunde gode dyrkingsmyrer. Det nevnte areal fordeler seg med ca. 36 % på grasmyr, ca. 40 % på bjørkeskogmyr, ca. 17 % på grasrik mosemyr og ca. 17 % på krattmyr. Omkring halvparten av arealet ligger over 600 m o. h., men ubetydelig over 700 m.

Av større myrer det kan bli tale om å dyrke, kan nevnes myrene nr. 14, 15, 16 og 23, samt av myrene nr. 10 og 11 den del som ligger nord for Klukseterveien. De fleste av disse myrer ligger mellom 550 og 600 m o. h., bare myr nr. 15 ligger høyere. Størstedelen av dette areal, som i alt utgjør ca. 2,260 dekar, ligger gunstig til hva veier angår. Det er bjørkeskogmyr og krattmyr som her dominerer, men også grasmyr forekommer. Myrene er gjennomgående noenlunde vel formuldet og ligger overalt på moreneundergrunn. Dybden varierer mellom 0,5 og 3,5 m, men ganske store partier er bare omkring 1 m dype. Den største dybde ble målt på myr nr. 10. Hele arealet kan grøftes, og det er allerede tatt en del skogsgrøfter her.

Langs den gamle fjellveien øst for Måsetra og på begge sider av veien til Stensetra er et ganske stort myrområde av bra kvalitet. Det omfatter myrene nr. 29, 30, 32, 33 og deler av myrene nr. 35, 36 og 37, tilsammen ca. 1,900 dekar. Beliggenheten er ikke så heldig som for foregående område. Det går bare en mindre god kjørevei gjennom feltet, og høyden over havet er 650—700 m. Også her utgjør bjørkeskogmyr og krattmyr det meste av arealet, og i alminnelighet er myrene noenlunde vel formuldet. Undergrunnen er sand, grus og stein, og grøtteforholdene er oftest noenlunde tilfredsstillende.

Vest for Tørbustilen seter har man et forholdsvis stort myrområde av god kvalitet. Det omfatter størstedelen av myrene nr. 44, 45, 46, 47, 48, 51, 52, 53 og 58 og dessuten deler av myrene nr. 40 og 59. Tilsammen utgjør dette et myrareal av ca. 1,700 dekar. Myrene ligger delvis temmelig langt fra vei, men seterveien til Tørbustilen kan biles. Den overveiende del av dette myrareal ligger mellom 500 og 550 m o. h. Når unntas myr nr. 48, som for størstedelen må karakteriseres som grasmyr og delvis har stor dybde, er de øvrige myrer gjennomgående grunne kratt- og bjørkeskogmyrer. For flere av de grunne myrer vil grøftingen fordyres ved at man delvis må grave i den steinete undergrunn. Dessuten må nok en del steinfulle bekkeløp renskes opp, men alt i alt vil ikke grøftingsarbeidet hindre en eventuell oppdyrking. Mange av myrene innen området er grøftet med tanke på skog.

Nord for og omkring Kjeltåsen seter samt sørover til Haugsetra ligger ca. 2,000 dekar noenlunde god myr. Området, som utgjøres

*) Jfr. Medd. fra Det norske myrselskap 1935, side 76.

av myrene nr. 79, 80, 81 og delvis myrene nr. 82 og 83, ligger mellom 600 og 650 m o. h. Bare myr nr. 80 sørvest for Brumundkampen når opp mot 700 m o. h. Innen dette område dominerer gras- og krattmyr i utbredelse, mens bjørkeskogmyr utgjør en forholdsvis liten del. Feltets beliggenhet i forhold til fjellveien er mindre gunstig. Seterveien fram til Kjeltåsen kan vanskelig biles, og til Haugsetra fører bare gangstier. Den nordre del av feltet, myrene nr. 79, 80 og 81, har avløp til Brumundsjøen gjennom flere bekker. Langs Hestbekken mellom myrene nr. 79 og 81 er det flere steder sidelendt skogsmark og god dyrkingsjord. Den øvrige del av feltet, som overveiende består av gras- og krattmyr mellom Kjeltåsen seter i nord og Haugsetra i sør, er på alle kanter omgitt av mindre gode og dårlige dyrkingsmyrer. De bedre myrer ligger imidlertid godt samlet, og storparten kan således lett grøftes.

Myr nr. 73, som ligger øst for Kveåsjøen, har et samlet areal av 2,543 dekar. Den overveiende del er grasrik mosemyr, og foruten et utskilt større grasmyrområde på ca. 600 dekar, forekommer det flere steder mindre partier av grasmyr. Begge myrtyper er gjennomgående svakt formuldet unntatt i tanger og omkring skogholmer. Dessuten er den grasrike mosemyr mange steder svært våt og har øverst et tykt moselag. Dybden er ujevn, og myra delvis oppdelt av skogholmer, men har som oftest godt fall. Storparten av dette myrområde er mindre godt skikket til dyrking, og det blir neppe av de første felter som tas i bruk. Høyden over havet er bortimot 650 m.

De store Lavsjømyrene, myr nr. 105, øst for Brumundsetra, utgjør i alt ca. 4,300 dekar. Storparten er grasrik mosemyr, ofte av mindre god kvalitet, men det er utskilt nesten 1,000 dekar av de andre myrtyper, vesentlig grasmyr. Den beste dyrkingsmyr ligger i sørvestre del av området, sør for Lavsjøen, og delvis langs østkanten nord for sjøen. En stor del av arealet ligger lavt i forhold til Lavsjøen, som må senkes for å få tørrlagt myrene. Blir dette gjort, vil man vinne inn ganske store arealer brukbar myr. Lavsjømyrene ligger mellom 650—700 m o. h.

I tilknytning til dette felt må nevnes at det på begge sider av fjellveien fra myr nr. 104 i sør til Lavlia i nord finnes mange mindre myrer av god kvalitet. Dessuten er det ikke lite fastmark og forsumpet skogsmark som eventuelt kan tas i bruk. De sistnevnte myrer ligger omkring 700 m o. h. og er ikke tatt med i foran nevnte areal over dyrkingsmyrer.

Endelig har man et større område nordvest og sørøst for Spjel-sjøen som omfatter den nordlige del av myrene nr. 86 og 90, i alt ca. 900 dekar. Ingen av myrene er særlig dype, og begge kan forholdsvis lett grøftes. Myr nr. 90, som er grasmyr, er gjennomgående best formuldet, men også myr nr. 86 er ganske god. Den består overveiende av grasrik mosemyr med spredte grasmyrpartier mellom. Disse myrer ligger langt nord i almenningen, men fjellveien

går like i nordkanten av myrene, så veiforbindelsen allikevel er god. Høyden over havet er omkring 600 m.

Foruten de nevnte områder finnes det spredt over hele almenningen mange mindre myrer som eventuelt kan utnyttes til dyrking.

Brenntorvmyrer: Almennings største brenntorvmyrer ligger på kartblad I vest for fjellveien. Ifølge tabell 7 inneholder myrene nr. 86, 87, 89, 90 og 91 tilsammen vel 7,5 millioner m³ råtorv. Innen et så stort område som dette er det rimelig at fortorvingen ikke er like langt framskreden alle steder. Myrene nr. 86, 87 og 89 er noe ujevne og mange steder oppdelt av holmer. Til dels finnes også blaute partier med tykt moselag hvor brenntorven ligger forholdsvis dypt. De øvrige myrer innen området er jevnere fortorvet, men også disse myrer er på sine steder atskillig oppdelt av skogholmer. Lettest å drive er nordre del av myr nr. 90 (Tredvemyra). Her var det i sin tid planlagt torvdrift, men man rakk bare å grave avløpskanalen før arbeidet ble innstillet.

I sammenheng med disse myrer kan nevnes myr nr. 92 på vestsiden av fjellveien nord for Lavlia, som gjennomgående inneholder meget god torv.

Lavsjømyrene (myr nr. 105) inneholder delvis god torv, men Lavsjøen må senkes i tilfelle torven i myras sørlige del skal kunne utnyttes. Nord for Kveåsjøen ligger myrene nr. 74 og 76, som begge inneholder brenntorv. Myrene ligger gunstig til for utnyttelse, da fjellveien går i myrkanten, men myr nr. 74 er mindre godt fortorvet og oppdelt av skogholmer, og myr nr. 76 har delvis liten dybde. Den siste er imidlertid lett å grøfte. Myr nr. 37, som strekker seg fra Kveåsjøen i nord til Stensetra i sør, har også heldig beliggenhet og inneholder dessuten god brenntorv. Dybden er noe ujevn og myra er delvis oppdelt av holmer. Denne myr går i nord sammen med myr nr. 73, men sistnevnte inneholder neppe så god torv. Videre nevnes myr nr. 69, som inneholder brukbar brenntorv og er lett å utnytte. Den ligger sør for myr nr. 37 på østsiden av fjellveien.

De store myrstrekninger vest for Kveåsjøen, sør for seterveien til Kjeltåsen, har flere mindre partier med brukbar torv, men stort sett er torven i disse myrer av dårlig kvalitet.

Av brenntorvmyrer i almenningens sørlige del nevnes myr nr. 23 og nordre del av myr nr. 10. Beliggenheten er meget god og torvkvaliteten tilfredsstillende.

I Vang almenning produseres for tiden brenntorv på myrene nr. 9 og 22 (Raumyra og Alsbergmyra). Begge myrer har tilfredsstillende torvkvalitet, men storparten av torven er allerede tatt, så anleggene må flyttes til andre myrer om ikke så lenge. Tidligere er tatt torv bl. a. på myrene nr. 8 og 34.

Det vil framgå både av foranstående bemerkninger og av tabell 7 at almenningens brenntorvmyrer inneholder torv av noe vekslende kvalitet. Enkelte torvmyrer er noe vanskeligere å utnytte enn andre

på grunn av grøtteforhold, adgang til god tørkeplass og transportvei for torven, men dette forhindrer ikke utnyttelse av den overveiende del av torvmassen.

Myrene nord for Åsta: Av almenningens samlede myr-areal ligger ca. 12,000 dekar eller ca. 17 % nord for Åsta.

Myrene under skoggrensen ligger praktisk talt alle i sørhelling, og de fleste er grøftet for skog. De grasrike mosemyrer opptar størst areal, men det finnes en del kratt- og bjørkeskogmyr, særlig langs bekkene. Her nord er ikke myrene tatt med i arealoppgavene hverken som dyrkingsmyr eller brenntorvmyr, da de fleste ligger så avsides at det sannsynligvis ikke vil bli aktuelt å utnytte dem til noen av disse formål. Formuldingen varierer fra myr til myr, men de fleste må betegnes som noenlunde vel formuldet. Enkelte myrer inneholder god brenntorv, mens andre er forholdsvis dårlig fortorvet. Dybden er forholdsvis liten, og undergrunnen består av sand, grus og stein.

De store myrstrekninger ovenfor skoggrensen består omtrent utelukkende av grasrik mosemyr. Enkelte steder, særlig langs bekker, treffes myrpartier som må karakteriseres som krattmyr. Her og der forekommer mindre områder med grasmyr, og noen steder må myrene betegnes som lyngrik mosemyr. Det blir likevel små arealer sammenlignet med hovedtypen, og andre myrtyper enn grasrik mosemyr er ikke utskilt på kartet. Formulding og fortorving varierer temmelig meget. På blaute partier hvor starrarter er de dominerende planter, er fortorvingen ofte dårlig, spesielt i de øvre torvlag. På den annen side finnes ganske store myrstrekninger med god brenntorv omtrent i dagen. Det ble under befaringen målt dybder fra 0,5 til 3,5 m, overalt på undergrunn av sand, grus og stein.

I Vang finnes ingen setrer over skoggrensen, og de forholdsvis store strekninger som ligger høyere, har for tiden liten betydning som beite for andre husdyr enn hest. Disse høytliggende myrer har likevel sin verdi. Her vokser rikelig med molter, og i gode bærår sankes betydelige mengder.

(Forts.)